PICTURI MURALE DIN CASE BUCUREȘTENE DE LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-LEA

PETRE OPREA

Reparațiile efectuate la **clădirea din str. General Praporgescu nr. 42,** în urma seismului din martie 1977, au scos la iveală de sub zugrăveală somptuoasele decorații murale care au împodobit inițial pereții salonului și plafoanele din trei odăi. Astfel, salonul avea toți pereții colorați în roșu pompeian. Cei doi pereți laterali intrării sînt împărțiți în două registre. Fiecare registru superior este prevăzut în centru cu cîte o casetă bordată cu un chenar cu motive geometrice și florale stilizate în diverse nuanțe de ocru, iar cîmpul prezintă cîteva elemente compoziționale amintind aplice metalice, urne și grifoni. De o parte și de alta a casetei se află cîte un pilastru adosat peretelui, avînd pe verticală o bandă cu motive decorative vegetale, pictate cu ocru pe fond negru.

Sub caseta din registrul superior registrele inferioare ale celor doi pereți prezintă în centru, o alta cu motive antropomorfe și zoomorfe (țapul simbolizînd, ca și spicele, belșugul) în culori de ocru pe fond negru, ; sub banda decorativă de pe pilaștri, cîte o casetă a cărei bordură din frunze de viță înconjură un personaj imaginar, de asemenea pictat cu ocru pe fond negru.

În prima cameră, din dreapta intrării în salon, se mai distinge o parte din picturile de pe plafon : o friză de-a lungul pereților compusă din mai multe borduri și muluri, dintre care cea mai lată cu grifoni afrontați, iar la cele patru colțuri, cîte un mic medalion înfățișînd o scenă mitologică, așa cum se poate observa la cel mai bine păstrat și care înfățișează un episod din legenda lui Bachus copil.

La rîndul ei, camera opusă acesteia mai păstrează pe plafon fragmente de pictură. Deducem că, de jur împrejurul încăperii era o friză cu multe benzi alcătuite din elemente geometrice (ocru pe fond negru), iar cîmpul plafonului era împărțit de două benzi excesiv ornamentate și care se intersectau în cruce, terminîndu-se la cele patru capete cu cîte o ramă ce încadra un *putti*, simbolizînd fiecare cîte un anotimp, prin unele elemente decorative.

Camera alăturată celei din dreapta intrării în salon mai păstrează, foarte deteriorată, o parte din decorația plafonului. De data aceasta, putem deduce că, la centru, se afla un cîmp de formă ovală (poate pictat simplu cu o culoare), înconjurat de patru colțari cu tot atîtea scuturi (purtînd probabil inițialele proprietarului), totul înscris într-o foarte lată bordură cu numeroase elemente decorative (ocru pe fond negru).

Am semnalat acest ansamblu decorativ „empire" pe de o parte deoarece reprezintă un stil mai puțin uzitat în înfrumusețarea interioarelor, întrucît creează o atmosferă mai mult apăsătoare decît austeră și solemnă, iar, pe de altă parte, pentru motivul că pictura, neputînd fi reconstituită din cauza lipsei prea multor elemente a fost reacoperită cu o nouă zugrăveală.

*

În **clădirea din str. Sfinților nr. 12,** realizată în jurul anului 1900, se mai păstrează aproape intactă, însă foarte înnegrită de fum și praf, decorația murală din salon. Plafonul, de formă dreptunghiulară, încadrat într-o ramă de stuc (înaltă și cu puține profile), poleită în mai multe nuanțe de aur, este pictat cu nori albi care plutesc pe un cer albastru. La centru printre nori, se disting cu greu mai mulți *putti*, iar la mijlocul fiecărei laturi mici a plafonului este plasată cîte o scenă : una reprezintă o zeitate și un *putti* privind un bust, alta, doi *putti* ținînd parcă un corn al abundenței, bogat decorat cu flori.

La intersecția concavă a pereților cu plafonul, de jur împrejurul încăperii, se află o friză pictată în ulei. Colonete din stuc, avînd la partea superioară busturi de femei (cariatide), inspirate din repertoriul decorativ vienez, secționează friza în zece compartimente. Șase dintre ele, lunete în formă de semicerc, sînt bordate cu elemente florale (lujeri, vrejuri, frunze și flori) realizate cu șablonul, lăsînd să se întrevadă printre ele, în fundal, un peisaj lacustru. Celelalte patru, de formă trapezoidală, plasate la colțurile salonului, prezintă chenare asemănătoare, executate tot cu șablonul, au la centru cîte un coș cu fructe. Aceste coșuri cu fructe, ca și peisajele lacustre și decorația plafonului sînt pictate, fiecare în parte, de către artist după fantezia sa. Coloritul viu al florilor și fructelor care, acum, abia se mai disting, supleța cu care sînt redați norii plutind într-o mișcare ascensională lină ne prezintă un artist dotat, care a reușit — în afara unor stîngăcii în desen (*putti*) — să realizeze o pictură decorativă întru totul corespunzătoare unei atmosfere agreabile pline de grație și calm.

*

Imobilul din Calea Moșilor nr. 99, care mai păstrează o curte mare și grajdurile de odinioară, a fost construit în primii ani ai secolului al XX-lea. Proprietarul, vestitul jurist Constantin Hamangiu, a ținut să-l decoreze cît mai fastuos cu sobe de porțelan din manufacturi vieneze, tavane cu stucaturi, imitații de marmură și picturi. Din

1. Salonul casei din str. Sfinților, 12.

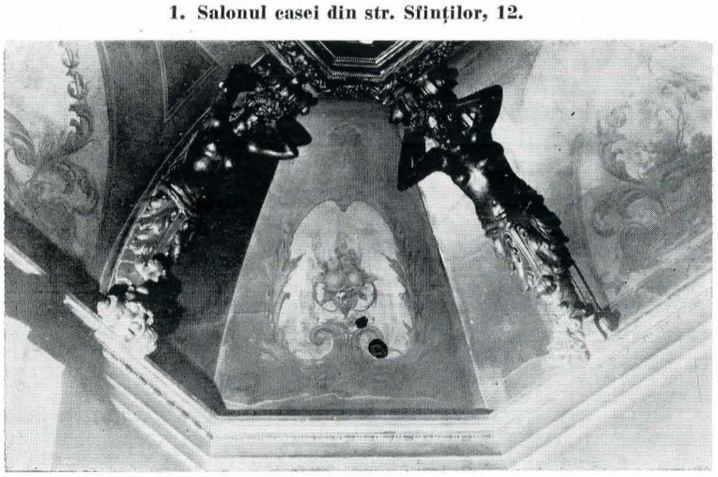

2. Salonul casei din str. Sfinților, 12 (perete lateral).

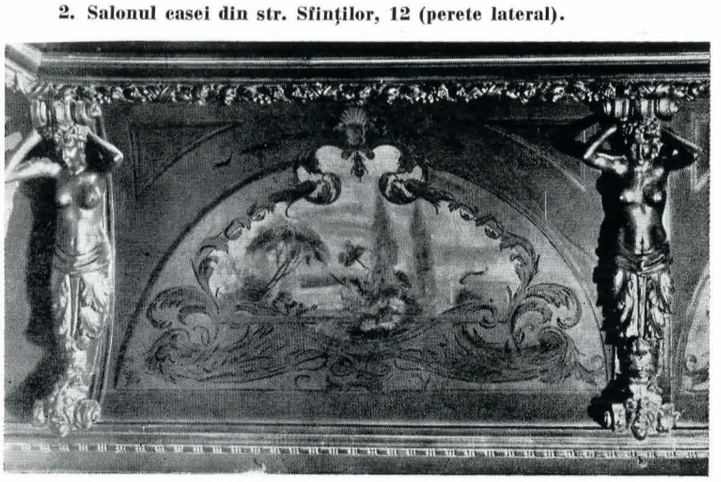

https://biblioteca-digitala.ro

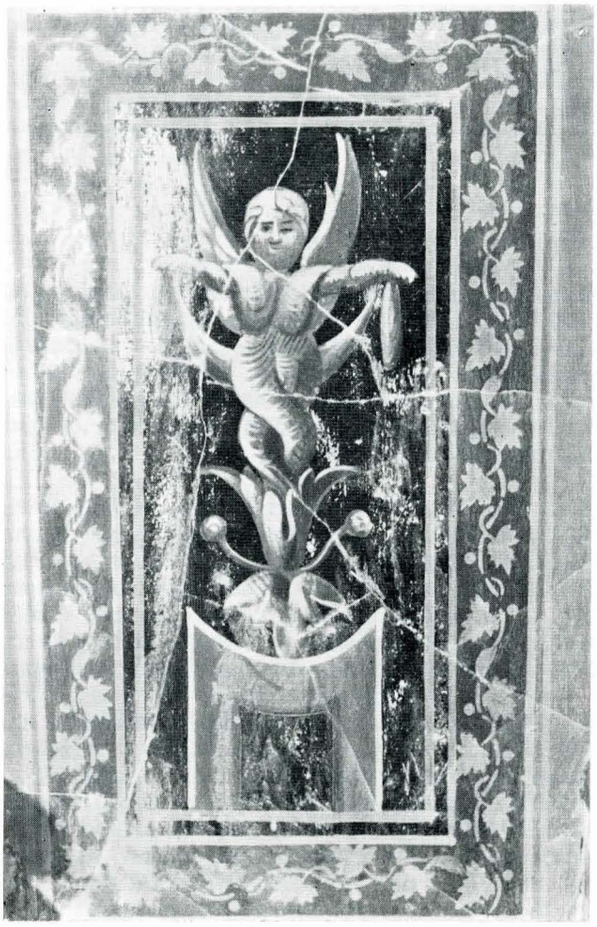

3. Casa din str. General Praporgescu, 42 (pictură de pe peretele lateral al holului de intrare).

6—7. Casa din Calea Moşilor nr. 99 (panouri decorative).

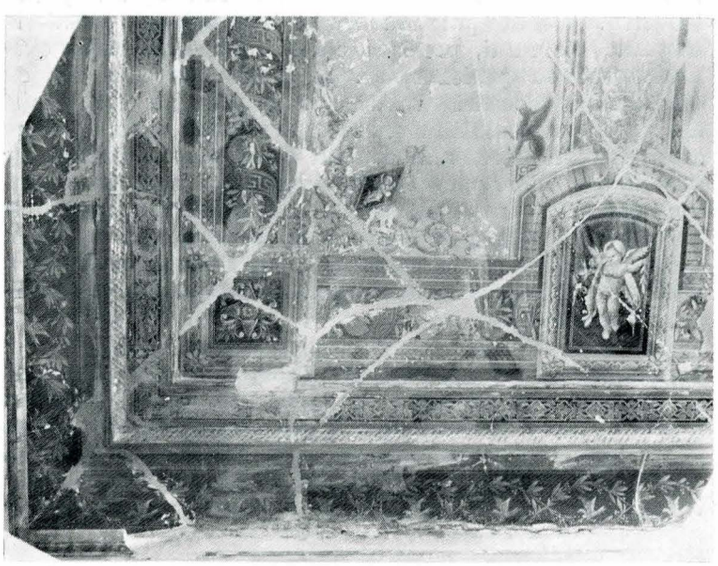

4. Casa din str. General Praporgescu, 42 (plafon dormitor I).

tot ceea ce altădată constituia frumuseţea interiorului a mai rămas o parte din stucaturile plafoanelor din trei dormitoare şi, integral, decoraţia holului (imitaţii de diverse marmure, oglinzi şi două panouri cu picturi). La intrarea în hol, după ce urci o scară cu cîteva trepte, de o parte şi de alta a pereţilor, se află montate în nişe cîte un panou, înfăţişînd fiecare, la dimensiune naturală, o femeie : cea din dreapta intrării cîntînd la vioară , iar cea din stînga, la harfă. Ambele panouri sînt realizate, aşa cum se specifică la fiecare în dreapta jos, de către N. Vermont şi sînt datate 1903. Aceste picturi cu acuzat rost decorativ—culori vii înscrise într-un desen bine delimitat prin liniile de contur—conferă holului, alături de oglinzi, o notă de intimitate în atmosfera generală, solemnă şi rece, creată prin placarea pereţilor şi pardoselei cu marmură. Trebuie să menţionăm că, pe lîngă caracterul inedit pe care-l prezintă, ele sînt primele picturi executate de Vermont special pentru decorarea acestei case. Bucurîndu-se de multe aprecieri la vremea lor, după cîţiva ani, au fost urmate de *Alegoria artei* de pe plafonul unei camere de la etaj din

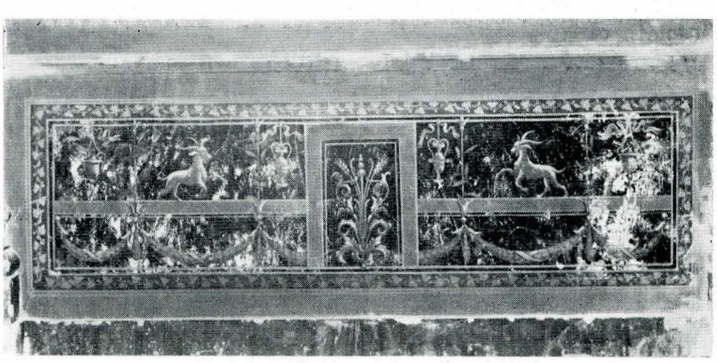

5. Casa din str. General Praporgescu nr. 42 (friză din holul de intrare).

fostul Muzeu Kalinderu şi de panourile alegorice cu petreceri cîmpeneşti, dar mai ales de compoziţia din biroul de lucru al fostului Palat Cantacuzino* înfăţişînd Judecata lui Stroie Leurdeanu.

În a doua cameră din dreapta salonului, plafonul este decorat cu un cadru de stucatură, iar la cele patru colţuri cu cîte un mic medalion pictat în ulei, înfăţişînd miniatural pe un fond albastru, cîte doi sau trei *putti* care se disting greu, întrucît pictura a suferit succesiv curăţiri nereglementare. S-ar putea ca şi aceste lucrări decorative să fi fost executate tot de către Vermont.

* Petre Oprea, *Case bucureştene cu picturi murale în pragul secolului al XX-lea* (II), în „Revista muzeelor şi monumentelor", seria Monumente istorice şi de artă, nr. 1 din 1975.

https://biblioteca-digitala.ro